

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«Управління фінансовим станом підприємства
в умовах ринкових перетворень»**

Виконала

студентка II курсу

групи ФБСС-2мз

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 072 «Фінанси,

банківська справа та страхування» _____ Ковач Корнелія Тарасівна

Науковий керівник

д.е.н., професор

_____ Черничко Тетяна Володимирівна

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Поняття фінансового стану підприємства та управління фінансовим станом підприємства	2
1.2. Методика оцінювання фінансового стану підприємства	2
Висновки до першого розділу	2
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «САРМА-ТРЕЙД»)	
2.1. Аналіз фінансового стану підприємств оптової та роздрібної торгівлі України	2
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Сарма-Трейд»	2
2.3. Місце управління фінансовим станом у загальній системі управління ТОВ «Сарма-Трейд»	2
Висновки до другого розділу	2
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «САРМА-ТРЕЙД»)	
3.1. Виявлення резервів підвищення позитивних результатів діяльності за рахунок оптимізації відповідних витрат ТОВ «Сарма-Трейд»	43
3.2. Переваги та недоліки застосування ПЗ «1С: Підприємство 8. Управління торговим підприємством» в системі управління фінансовим станом ТОВ «Сарма-Трейд»	45
3.3. Оптимізація управління фінансовим станом підприємства в умовах застосування програмного забезпечення «BAS КОМПЛЕКСНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»	49
Висновки до третього розділу	58
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Важливою характеристикою результатів економічної та господарської діяльності підприємства в ринкових умовах є його фінансовий стан. В сучасній економічній літературі фінансовий стан підприємства частіше всього визначається як комплексне поняття, кількісні характеристики якого пов'язані з системою показників, які дозволяють оцінити різні сторони та результати діяльності підприємства. Оцінювання фінансового стану підприємства пов'язане не тільки з визначенням його прибутковості або збитковості, а й дозволяє оцінити рівень ділової активності підприємства, результати його фінансової діяльності, ефективність діяльності менеджменту підприємства тощо.

Окремим елементом дослідження є визначення основних елементів та обґрунтування складових механізму управління фінансовим станом підприємства. В умовах ринкових перетворень менеджмент підприємства повинен бути зорієнтованих не стільки на короткострокове збільшення результатів діяльності, скільки на забезпечення конкурентоспроможності підприємств та його стабільний розвиток протягом довгострокового періоду. З цих позицій оцінювання фінансового стану повинно бути зорієнтовано на забезпечення довгострокового розвитку, з мінімальним ризиком погіршення фінансових показників в наслідок прийнятих управлінських рішень.

Загалом в ринкових умовах поняття конкурентоспроможності та стабільності повинні бути ключовими при визначенні напрямку управління фінансовим станом підприємства.

Питання оцінювання фінансового стану та визначення ступеня ризику можливого банкрутства підприємства є вагомим не тільки для менеджменту самого підприємства, а й для сукупності основних його контрагентів (постачальників, банківських установ, кредиторів, інвесторів тощо). Саме тому адекватність та репрезентативність показників, які застосовуються з метою оцінювання фінансового стану підприємства є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних та закордонних економістів.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методичних основ оцінки фінансового стану підприємства зробили такі вчені, як: Білик М. Д., Брейлі Р., Ванькович Д. В., Захарова Н. Ю., Коробов М. Я., Крухмаль О. В., Майерс С., Осмолівський В. В., Поддєрьогін А. М., Фролова Т. О. та інші.

Дослідженню питання управління фінансового стану підприємства присвячені праці, Забеліної О. В., Шегди А. В., Герчикова І. Н., Комарова К. В., Павлова Л. Н., Леонтєв В. Е. та ін.

Однак підходи вчених щодо питання сутності та параметрів управління фінансовим станом підприємства є різноманітними та неконкретизованими. На нашу думку, відсутність єдності у даному питанні призводить до ускладнення підходів до оцінювання і не дозволяє забезпечити мінімізацію фінансових та інших ризиків.

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи полягає у поглибленні теоретичних підходів та формулювання рекомендацій прикладного характеру щодо удосконалення управління фінансовим станом підприємства в умовах ринкових перетворень.

Визначена мета дозволила виділити та обґрунтувати такі основні завдання дослідження:

- обґрунтувати зміст поняття фінансового стану підприємства та управління фінансовим станом підприємства;
- розкрити особливості методики оцінювання фінансового стану підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємств оптової та роздрібною торгівлі України;
- провести аналіз фінансового стану ТОВ «Сарма-Трейд»;
- дослідити місце управління фінансовим станом у загальній системі управління ТОВ «Сарма-Трейд»;
- здійснити оцінювання ймовірності банкрутства ТОВ «Сарма-Трейд»;
- визначити шляхи покращення фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є сукупність управлінських заходів та принципів організації управління фінансовим станом підприємства в умовах ринкових перетворень, а також практичні і теоретичні аспекти управління фінансовим станом торговельного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовим станом ТОВ «Сарма-Трейд».

Методи дослідження. У процесі дослідження та обґрунтування його результатів використано наступні методи: узагальнення, синтезу та систематизації (у першому розділі дослідження при визначенні сутнісного навантаження понять «фінансовий стан підприємства» та «управління фінансовим станом підприємства»), факторний та операційний аналізи (у першому розділі дослідження при обґрунтуванні методики оцінювання фінансового стану підприємства), статистичний аналіз (у другому розділі дослідження при проведенні аналізу фінансового стану підприємств оптової та роздрібною торгівлі України та ТОВ «Сарма-Трейд»), моделювання (у другому розділі дослідження при оцінюванні ймовірності банкрутства ТОВ «Сарма-Трейд»), порівняльного аналізу.

Інформаційна база дослідження. Викладення матеріалу у роботі спирається на нормативно-правову базу України, Закони України, нормативні документи Міністерства фінансів України, Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, Центральної спілки споживчих товариств України, наукову, навчальну, періодичну літературу, ресурси Інтернету, внутрішні аналітичні матеріали ТОВ «Сарма-Трейд».

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає у формуванні рекомендацій практичного характеру, спрямованих на вдосконалення управління фінансовим станом підприємства торгівлі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування запропонованих рекомендацій з метою покращення управління фінансовим станом підприємства торгівлі.

Апробація результатів. Окремі результати роботи доповідались на VII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні

проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю» (м. Мукачево, 19 листопада 2019 р.).

Основні результати проведеного дослідження обґрунтовано у статті «Аналіз фінансового стану підприємств роздрібної торгівлі» опублікованій у Збірнику наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього» (Випуск 2(4), 2019 рік).

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг роботи становить 69 сторінок, у роботі розміщені 15 таблиць, 14 рисунків, 6 додатків. Список використаної літератури налічує 54 найменування.

ВИСНОВКИ

1. Фінансовий стан є важливою характеристикою діяльності підприємства у визначеному періоді за сформованих економічних умов. Загалом, це комплексне поняття, що відображає якісні та кількісні аспекти його господарської діяльності, яка реалізується під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Фінансовий стан характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати фінансування своєї діяльності на певний момент часу.

Управління фінансовим станом – це вплив на основні показники та результати діяльності підприємства за допомогою певної системи методів і технічних засобів, з використанням особливої технології досягнення поставленої мети у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

2. Аналіз фінансового стану підприємства може здійснюватися за двома напрямками: експрес-аналіз – полягає у читанні звітності, вивченні абсолютних показників діяльності підприємства, проведенні горизонтального, вертикального та трендового аналізу; комплексний аналіз – передбачає всебічну оцінку фінансово-господарської діяльності з використанням різних методів обробки фінансової інформації.

У процесі аналізу застосовуються такі методи: метод фінансових коефіцієнтів; оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників; рейтингова оцінка; бальна оцінка (спектр бальна оцінка); матрична оцінка; інтегральна оцінка; дискримінантні моделі.

3. У роботі здійснено аналіз фінансового стану підприємств оптової та роздрібною торгівлі України. Визначено, що протягом аналізованого періоду динаміка фінансових результатів підприємств торгівлі в Україні характеризується позитивною динамікою: збитки на рівні 128134,8 млн. грн у 2014 році та прибутки на рівні 86290,5 млн. грн у 2018 році. Позитивною є динаміка кількості підприємств, які одержали прибуток. Їх частка зросла до 77% від загального обсягу. Позитивною є тенденція і щодо зростання у 3,4

рази і величини прибутків підприємств торгівлі у 2018 році у порівнянні з 2014 роком.

Виходячи з отриманих даних та інтерпретації їх суті й динаміки змін, зроблено висновок, що фінансова стійкість галузі є недостатньою. Так, значення розрахованих основних показників фінансової стійкості сфери торгівлі значно нижчі від економічно доцільного рівня. При цьому у 2017-2018 рр. спостерігають незначну тенденцію до покращення показників.

Отримані результати доводять незадовільну фінансову стійкість галузі, деформацію її фінансово-економічної системи, погіршення фінансової безпеки, недостатнє фінансове забезпечення.

4. Товариство з обмеженою відповідальністю «Сарма-Трейд» створено у 2011 році. ТОВ «Сарма-Трейд» може здійснювати наступні види діяльності: торгово-закупівельна, оптова, роздрібна, комісійна діяльність промисловими товарами, в тому числі побутовою хімією; посередницька діяльність; організація мереж власних торгових точок для роздрібної та оптової торгівлі; організація, проведення виставок, виставок-продажів, ярмарків; транспортування вантажів на всіх видах транспорту, в тому числі з міжнародних перевезень, як на власних, так і на залучених транспортних засобах; надання послуг складського господарства; інші види діяльності, не забороняють чинним законодавством.

Здійснений аналіз рентабельності діяльності товариства засвідчує, що рентабельність продажу ТОВ «Сарма-Трейд» суттєво зменшилась у 2017 році. Це показує, що прибуток отриманий з однієї гривні продажу зменшується з 0,29 грн у 2016 році до 0,16 грн. у 2017 році.

Проведено експрес-аналіз фінансового стану ТОВ «Сарма-Трейд» за 2016-2017 рр. Визначено, що основну частину капіталу складають необоротні активи, близько 60-70 %. Меншу частину складають оборотні активи, найбільша їх частка 39% від усього капіталу у 2016 році. Що стосується поточних зобов'язань, то можна стверджувати, що ця стаття найбільшою мірою вплинула на формування загальної вартості пасиву балансу. На початку аналізованого періоду, у 2016 р. поточні зобов'язання були основним джерелом формування капіталу (51%), не використовувався довгостроковий

кредит. У 2017 році частка поточних зобов'язань у структурі джерел формування капіталу зросла до 52%.

Показники структури капіталу або фінансової стійкості характеризують ступінь захищеності інтересів кредиторів й інвесторів, що мають довгострокові вкладення в підприємство. На кінець 2017 року коефіцієнт автономії становить 0,56, це свідчить про те, що капітал підприємства формують власні кошти. Коефіцієнт фінансової залежності у 2016 році виходить за межі оптимальності і вказує на те, що підприємство залежне. У 2017 році значення відповідає оптимальному значенню. Коефіцієнт фінансування обчислюється за балансом шляхом відношення власних коштів до позикових коштів. Отже підприємство функціонує на основі позичкового капіталу. Звичайно, така ситуація є вкрай негативною, оскільки збільшує суму заборгованостей підприємства. Ситуація покращується у 2017 р.

Проведений техніко-економічний аналіз показав, що ТОВ «Сарма-Трейд» зазнавало істотного погіршення економічної ситуації. В результаті проведеної оцінки фінансового стану підприємства, була виявлена досить низька здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність, хоча і результатом діяльності є прибуток.

5. Основні завдання управління фінансовим станом ТОВ «Сарма-Трейд»: створення умов для забезпечення максимального розміру результативних показників діяльності підприємства за всіма напрямками діяльності; формування комплексності та якості процесу формування та використання результатів діяльності підприємства у відповідності до стратегічних цілей; досягнення достатнього рівня економічної, соціальної та екологічної безпеки торговельного підприємства за умови урахування впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; забезпечення ефективної системи мотивації персоналу, орієнтованої на досягнення запланованих економічних, фінансових, соціальних та екологічних результатів діяльності підприємства з урахуванням постійного впливу несприятливих внутрішніх та зовнішніх чинників; виявлення резервів підвищення позитивних результатів діяльності за рахунок оптимізації відповідних витрат.

6. У процесі калькуляції вихідних грошових потоків ТОВ «Сарма-Трейд» дані кожної статті централізовано встановленої номенклатури витрат розподіляють за допомогою розрахунків по товарних групах. З метою удосконалення системи обліку, аналізу і контролю та підвищення його дієвості ми пропонуємо здійснювати розподіл не тільки по товарних групах, а по товарах. Це дозволить підвищити позитивні результати діяльності за рахунок оптимізації відповідних витрат ТОВ «Сарма-Трейд». Зокрема:

- розподіл *транспортних витрат* може здійснюватись шляхом розрахунку процентної ставки транспортних витрат від вартості перевезених товарів. Для цього знаходять відношення величини здійснених витрат по товарних групах до товарообігу по відповідних групах;

- *витрати на оплату праці*, які підлягають розподілу, вважаємо доцільним обліковувати в розрізі по товарних групах або товарах;

- розподіл витрат на оплату праці працівників підприємства по товарних групах або товарах здійснюється пропорційно питомій вазі продажу товарів групи в загальному обсязі товарообігу відділів;

- *витрати на оренду і утримання будівель, споруджень, приміщень, устаткування й інвентарю* розподіляються по товарних групах і товарах пропорційно питомій вазі витрат на амортизацію основних засобів;

- витрати на ремонт основних засобів обліковуються в розрізі окремих складів, розподіляються на товар пропорційно питомій вазі амортизації;

- *витрати на рекламу по товарних групах* розподіляють пропорційно питомій вазі обсягу продаж товарів у загальному обсязі товарообігу;

- *витрати по оплаті відсотків за користування банківськими кредитами* розподіляють пропорційно питомій вазі середніх товарних запасів по видам товарів у загальній їхній сумі.

7. На сьогоднішній день управління фінансовим станом ТОВ «Сарма-Трейд» ґрунтується на результатах застосування програмного забезпечення «1С: Підприємство 8. Управління торговим підприємством». Серед переваг прикладного рішення «1С: Управління торговим підприємством 8» порівняно

з іншими можна визначити: найбільш вигідне рішення у відношенні вартості до функціональності; рішення є комплексним та повнофункціональним для автоматизації обліку торгівельних та комерційних підприємств і являє собою практично повноцінну ERP-систему; дозволяє автоматизувати одночасне ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. Недоліками програми «1С: Управління торговим підприємством 8» є: неможливість ведення обліку в динаміці; відносно не найвища швидкість проведення обрахунків; для певної діяльності використовують певну версію, тобто програма «1С» не являється універсальною.

За результатами проведеного дослідження запропоновано перехід на використання програмного забезпечення «BAS КОМПЛЕКСНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ», що найбільш ефективним в умовах зростаючого бізнесу. Основні інновації рішення програмного забезпечення «BAS КОМПЛЕКСНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»: настроювані види бюджетів і розширена аналітика; моделювання сценаріїв; підтримка декількох валют; табличні форми введення і коригування; економічний прогноз; аналіз досягнення планових показників; розширений фінансовий аналіз.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>